

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีนทร์

Desirable leadership for teacher students in Nakhonchaiburin Rajabhat University

สรรฤติ ดีปู¹

¹อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อีเมล : ss_deepu@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีนทร์ มีวิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้เทคนิคการประยุกต์เดลฟาย (Delphi Technique) ในการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีนทร์ ประกอบด้วย คุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้และความสามารถ มี 9 คุณลักษณะ ด้านเจตคติมี 10 คุณลักษณะ ด้านคุณธรรม จริยธรรมมี 15 คุณลักษณะและด้าน บุคลิกภาพมี 12 คุณลักษณะ ส่วนพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย พฤติกรรมภาวะผู้นำ 3 ด้าน คือ ด้านปฏิบัติงานตามการพัฒนานวิชาชีพรูมี 10 พฤติกรรม ด้านปฏิบัติตนตามการพัฒนานวิชาชีพรูมี 12 พฤติกรรม และด้านทักษะและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพรูมี 9 พฤติกรรม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีนทร์

ABSTRACT

This study aimed at studying desirable leadership in the teacher students in Nakhonchaiburin Rajabhat University. A method applications using Delphi technique to inquire from using questionnaires from 17 experts in this research is the statistical Median, Interquartile range . Results of the study desirable leadership in the Teacher students was found to consist of four trait : knowledge and ability comprising 9 ; attitude comprising 10 attribute ; Moral and Ethics comprising 15 and personality comprising 12 attributes. Leadership behavior was found in three domains : performance – based teacher professional development in 10 behaviors ;

adhere to the professional developed of teacher in 12 behaviors and skilled professional expertise in 10 behaviors.

Keywords : Desirable leadership, Teacher students , Nakhonchaiburin Rajabhat University

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่างๆ ทั่วโลก สถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามต่างเป็นสถาบันทางสังคมโดยตรงที่มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีหน้าที่ในการทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีภารกิจในการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการ ปรับปรุง ถ่ายทอด พัฒนาเทคโนโลยี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยจึงไม่เพียงแต่จัดการเรียนการสอนด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาชีวิตให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่สูงขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้มีความรับผิดชอบ รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันให้สำเร็จลุล่วง และมีสัมพันธภาพในการร่วมมือกับชุมชน สังคมได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2546 : 3)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ มีทั้งหมด 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งทั้ง 4 มหาวิทยาลัย ต่างมีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูและสาขาวิชาการอื่นๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งในภารกิจนั้นมีใจเฉพาะแต่การให้การศึกษา การเรียนรู้ เพื่อเตรียมการให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีเท่านั้น แต่เป็นการฝึกฝนจนเกิดทักษะเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษารู้จักคิดเป็น ทำเป็น รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามในสังคม ซึ่งการจะปลูกฝังหรือทำให้นักศึกษา มีทักษะ จะต้องใช้เวลาในการฝึกฝน ฝึกทักษะ เป็นการส่งเสริมคุณลักษณะที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในสาขาวิชาชีพครูที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับระบบการศึกษา ในสภาพภาคหน้า เนื่องจากครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษา ประเทศใดหากมีครูที่มีคุณภาพ ย่อมเป็นเครื่องการันตรีได้ถึงแนวโน้มในการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ดังนั้นสถาบันที่มีหน้าที่ผลิตนักศึกษาครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญ ในการพัฒนานักศึกษาครูในทุกๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรปลูกฝังตั้งแต่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 จนจบการศึกษาเป็นบัณฑิตครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม และภาวะผู้นำเพราะในปัจจุบันภาระงานด้านการสอนสลับซับซ้อนกันมากขึ้น

จำเป็นต้องมีการปฏิบัติงานทางวิชาชีพที่มีมาตรฐานสูง หากปราศจากครูที่มีความสามารถ สภาพสังคมจะกลายเป็นสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างและพัฒนาเยาวชนผู้ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของการศึกษา ดังที่ Goodson, Moore and Hargreaves. (2005 : 12) กล่าวว่า การที่ครูช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นหนึ่งในความรับผิดชอบต่างๆ ที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการมีภาวะผู้นำของครู และจากการยืนยันของเอกสารงานวิจัยต่างๆ พบว่า การกระจายภาวะผู้นำไปสู่ครูหรือส่งเสริมให้ครูมีความสามารถทางภาวะผู้นำส่งผลทางบวกต่อการปฏิรูปการจัดการจัดการของสถานศึกษา และภาวะผู้นำของครูส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทำให้ครูเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักศึกษาครู ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะได้รับการยอมรับเกี่ยวกับภาวะผู้นำและมีโครงการพัฒนาความสามารถทางภาวะผู้นำให้แก่บุคคลทั่วไปหรือบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูจึงทำให้ได้ข้อค้นพบ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษา ซึ่งจะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในการให้นักศึกษาครูพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นเยาวชนให้ช่วยพัฒนาประเทศชาติต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรินทร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรินทร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรินทร์ ใช้เทคนิคการประยุกต์เดลฟาย (Delphi technique) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยมี 17 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1.1 บุคคลที่มีผลงานทางวิชาการด้านการเขียนตำรา การวิจัยหรือบทความเกี่ยวกับภาวะผู้นำหรือเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ หรือ

1.2 มีประสบการณ์ในการบริหารระดับอุดมศึกษาในคณะครุศาสตร์ หรือ
ศึกษาศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 4 ปี หรือ

1.3 มีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษาในคณะครุศาสตร์หรือ
ศึกษาศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครู มีลักษณะเป็น
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามวัดคุณลักษณะภาวะผู้นำมีทั้งหมด 4 ด้าน จำนวน 47 ข้อ คือ
ด้านความรู้และความสามารถ มีจำนวน 10 ข้อ ด้านเจตคติ มีจำนวน 10 ข้อ ด้านคุณธรรมและ
จริยธรรม มีจำนวน 15 ข้อและด้านบุคลิกภาพ มีจำนวน 12 ข้อ

2.2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการภาวะผู้นำมีทั้งหมด 3 ด้าน จำนวน 32 ข้อ คือ
ด้านการปฏิบัติงานตามการพัฒนาวิชาชีพครู มีจำนวน 10 ข้อ ด้านการปฏิบัติตนตามการพัฒนา
วิชาชีพครู มีจำนวน 12 ข้อ และด้านทักษะและความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ มีจำนวน 10 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ยกร่างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามวัดคุณลักษณะภาวะผู้นำมีทั้งหมด
4 ด้าน จำนวน 47 ข้อ และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการภาวะผู้นำมีทั้งหมด 3 ด้าน จำนวน 32 ข้อ

3.2 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แก่ ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาสาขาที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารการศึกษาหรือสาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา ที่มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำ
กว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเป็นอาจารย์ที่สอน
ระดับอุดมศึกษา มีประสบการณ์ด้านการสอนในคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 10 ปี
จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา
(Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับคุณลักษณะภาวะ
ผู้นำและพฤติกรรมการภาวะผู้นำแต่ละด้าน แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item –
objective congruence : IOC) ซึ่งได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือวิจัยที่ใช้ได้
นำไปใช้กับขั้นตอนเก็บรวบรวมตามเทคนิคการประยุกต์เดลฟาย (Delphi technique)

3.3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญข้อ 3.2 แล้วนำแบบสอบถาม
ชุดนี้ส่งให้กับผู้เชี่ยวชาญในข้อ 1 ตามเทคนิคการประยุกต์เดลฟาย จำนวน 17 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลตามเทคนิคการประยุกต์เดลฟาย ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 2 รอบ โดยรอบที่ 1 ส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แต่หากอยู่นอกเขตจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยส่งทางไปรษณีย์โดยแนบซองติดแสตมป์จำหน่ายซองถึงผู้วิจัย เพื่อการส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัย และขอความอนุเคราะห์ตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ในรอบ ถ้าไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยติดตามด้วยตนเองอีกครั้ง

4.2 ส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับรอบที่ 1 แต่แสดงค่ามัธยฐานความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาทบทวนคำตอบของตนอีกครั้ง ซึ่งหากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าความคิดเห็นของตนไม่ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มก็สามารถเปลี่ยนแปลงหรือยืนยันความคิดเห็นของตนได้ โดยแสดงเหตุผลประกอบ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 จากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิคการประยุกต์เดลฟายในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เป็นเกณฑ์ในการสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบ

5.2 คำตอบรอบสุดท้าย (รอบที่ 2) ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมมากถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน 4.00 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกันสูงมาก (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.00) นำไปสังเคราะห์ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำของของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ รอบที่ 1 และรอบที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 รอบ คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในรายชื่อ เพื่อคัดเลือกประเด็นที่จะนำมาใช้เป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่ามัธยฐาน 4.00 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.00 ได้คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ดังนี้

คุณลักษณะภาวะผู้นำ

ก. ด้านความรู้และความสามารถ

มีความรู้ ความเข้าใจ เป้าหมายของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน มีความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาการศึกษา มีความเข้าใจเรื่องกฎหมาย การศึกษา มีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครู มีความรู้ ความสามารถที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ต่อการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาที่เรียนเป็นอย่างดี มีความคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ถูกบุคคลอื่นชักนำ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข. ด้านเจตคติ

ภาคภูมิใจที่เรียนคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ มีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีความสุขและสนุกที่ได้เรียนวิชาเกี่ยวกับความเป็นครู รู้สึกว่าครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ รู้สึกว่าครูเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง เมื่อเรียนจบมุ่งมั่นว่าต้องเป็นครู รู้สึกภูมิใจ ปลานปลื้มใจ ซาบซึ้งใจทุกครั้งเมื่อรับรู้เกี่ยวกับครู เช่น เพลงเกี่ยวกับครู ข่าวสารเกี่ยวกับครู เป็นต้น ชอบและทำงาน เสียสละ อุทิศตนให้กับส่วนรวม ไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย เบื่อหน่าย ที่จะต้องอธิบายซ้ำๆ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ มีความภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น

ค. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

มีความเมตตา กรุณา มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจและกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่เคยลอกข้อสอบหรือผลงานผู้อื่น สร้างผลงานด้วยความสามารถของตนเอง มีความอดทน ไม่ย่อท้อ ต่อปัญหาอุปสรรคในการทำงาน รักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด รู้จักการวางแผน การใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักเก็บออมเพื่อความมั่นคงของฐานะ ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นโดยไม่ปิดบัง ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่นำทรัพย์สินส่วนรวมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ทั้งต่อหน้าและลับหลัง รักษาคำพูดและมีสัจจะวาจา อดทนต่อคำวิจารณ์ด้วยอาการสงบ ไม่ตอบโต้ทั้งวาจาหรือแสดงกิริยาอาการใดๆ ยินดีช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ค่าจ้างรางวัล ตัดสินปัญหาด้วยความยุติธรรมและมีความเป็นกลาง

ง. ด้านบุคลิกภาพ

มีกิริยา มารยาท สุภาพเรียบร้อย มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กับบุคคลอื่นทั่วไปเป็นอย่างดี มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี เข้าใจจิตใจและอารมณ์ของผู้อื่น วางตัวเหมาะสม ดำรงตนอยู่ในกรอบจารีตประเพณีอันดีงาม มีความคล่องแคล่ว ว่องไว สนุกสนานร่าเริง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์

ได้ดี มีน้ำเสียงและการพูดที่น่าฟัง สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจโดยง่าย มีความเป็นกันเอง เปิดเผยน่าไว้วางใจ ไม่นิ่งดูตายเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ

พฤติกรรมภาวะผู้นำ

ก. ด้านปฏิบัติงานตามการพัฒนาวิชาชีพครู

มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มุ่งมั่นทำงานอย่างเป็นระบบพัฒนางานตนเองและปรับปรุงงานที่ทำอยู่เสมอ มีความสามารถในการวางแผนการเรียนและการทำงานอย่างมีขั้นตอน ระเบียบแบบแผน และเป็นลำดับ มีความเข้าใจต่อพัฒนาการและความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัย มีความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบ วางแผนการใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติงานได้ทันเวลา มีความรอบคอบ ระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ที่กระทำอยู่ ไม่ละทิ้งงานปฏิบัติตนตามแผนที่วางไว้จนเสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม ประกอบการเรียนได้เป็นอย่างดี มีความริเริ่ม สร้างสรรค์ ในการทำสิ่งใหม่อยู่เสมอ

ข. ด้านปฏิบัติตนตามการพัฒนาวิชาชีพครู

วางตนอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติตน ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครูที่สถาบันจัดให้เสมอ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู สร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู มีความรักและชอบแสวงหาความรู้และข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียน ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของสถานศึกษาและจรรยาบรรณวิชาชีพครูได้เป็นอย่างดี มีวิธีทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาว่าเบื่อหน่ายกับหน้าที่การงานที่กระทำอยู่ ทำงานอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนอยู่เสมอ เช่น อ่านหนังสือ เตรียมอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น ปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนเพื่อให้มีผลการเรียน

ค. ด้านทักษะและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ

มีความสามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้ มีความสามารถในการตั้งคำถาม อธิบาย ยกตัวอย่างและ การสาธิตอย่างชำนาญ รู้วิธีการวางแผนและจัดลำดับความสำคัญของเวลาและกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพจนได้รับการยอมรับ มีความสามารถในการบูรณาการความรู้ท้องถิ่นกับความรู้มาตรฐานสากลเพื่อเกิดองค์ความรู้ มีความสามารถในการจัดระเบียบเนื้อหาสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มีความรู้ในสาขาวิชาตนเองและด้านวิชาชีพครูอย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหา มีความรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านเครือข่ายได้อย่างชำนาญ มีทักษะการสื่อสารด้วยเทคนิคหรือวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เวตนครชัยบุรีนทรจาก ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เวตนครชัยบุรีนทรมี 2 องค์ประกอบหลัก คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Katz และ Kahn (1986 : 35) ที่กล่าวถึง การศึกษาภาวะผู้นำควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง คือ คุณลักษณะ หมายถึง การเกิดภาวะผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากผู้ตามในการกระทำบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำใน สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และพฤติกรรม หมายถึง การเกิดของภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นพฤติกรรมการนำ องค์การของผู้นำให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

คุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และความสามารถ ด้านเจตคติ ด้าน คุณธรรม จริยธรรมและด้านบุคลิกภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำหลายคน คือ กวี วงศ์พุ่ม (2545 : 119), Marriner (1980 : 492), Frigon และ Jackson (1996 : 29-36) และ Daft (1999 : 334) ที่ต่างมีแนวคิดตรงกันว่า คุณลักษณะภาวะ ผู้นำที่จะส่งผลให้ผู้นำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มี อารมณ์ที่มั่นคง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพที่น่าเลื่อมใส มีทักษะในการสื่อสาร มีความริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมและจริยธรรม ส่วน พฤติกรรมภาวะผู้นำ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปฏิบัติงานตามการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านปฏิบัติตนตามการ พัฒนาวิชาชีพครู และด้านทักษะและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูที่ กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะครูที่ดี ในหมวด 1 ด้านความรู้และความสามารถในวิชาชีพครู ด้าน สนับสนุนการเรียนการสอน ด้านรอบรู้ในสถานการณ์บ้านเมือง หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพลักษณ์ หนักแน่น. (ออนไลน์ . 2558) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 พบว่าควรมีพฤติกรรม ด้านทักษะในการทำงาน ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพของตนเอง ดังนั้นจะพบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักศึกษาคูรુ ด้านการปฏิบัติงานตามการพัฒนาวิชาชีพครู การปฏิบัติตนตามการพัฒนาวิชาชีพครูและด้านทักษะและ ความชำนาญในวิชาชีพ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาให้นักศึกษาคูรมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เวตนครชัยบุรีนทร ประกอบด้วยคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้และความสามารถ มี 9 คุณลักษณะ ด้านเจต คติมี 10 คุณลักษณะ ด้านคุณธรรม จริยธรรมมี 15 คุณลักษณะและด้านบุคลิกภาพมี 12

คุณลักษณะ ส่วนพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย พฤติกรรมภาวะผู้นำ 3 ด้าน คือ ด้านปฏิบัติงานตามการพัฒนาวิชาชีพครูมี 10 พฤติกรรม ด้านปฏิบัติตนตามการพัฒนาวิชาชีพครูมี 12 พฤติกรรม และด้านทักษะและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพมี 9 พฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษภาวะผู้นำนักศึกษาครูในภูมิภาคอื่นๆ เช่น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นต้น เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูทั่วทั้งประเทศต่อไป
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีนทร์ เนื่องจากงานวิจัยนี้ทราบภาวะผู้นำที่เป็นทั้งคุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาครูซึ่งเป็นประโยชน์มากหากมีการศึกษาถึงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครู ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมของการเป็นนักศึกษาครูต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กวี วงศ์พัฒ. (2545). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.
- นพลักษณ์ หนักแน่น. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2546). สถานภาพและคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาช่วงปี การศึกษา 2545 - 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสว่าง.
- Goodson, I., Moore, S., and Hargreaves. A. (2005). Teacher nostalgia and the Sustainability of reform : The generation and degeneration of teacher's mission, memory and meaning. *Educational Administration Quarterly*, in press.
- Katz, D. and Kahn, R.L. (1986). *The Social Psychology of Organization*. London : John Wiley and Sons, Inc.
- Frigon, N.L and Jackson, H.K. (1996). *The Leader*. New York : Amecom.
- Daft, Richard L. (1999). *Leadership Theory and Practice*. Orlando : The Dryden Press Harcourt Brace College Publishers.
- Marriner, A. (1980). *Guide to Nursing Management*. St.Louis:The C.V.Mosby Company.